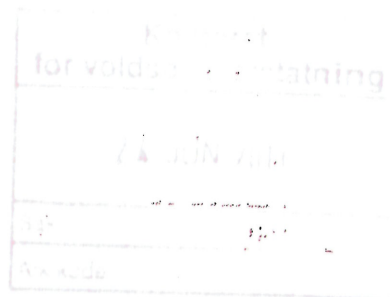




DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Erstatningsnemnda for voldsofre
Statens sivilrettsforvaltning
Kontoret for voldsoffererstatning



Deres ref.

Vår ref.
20132994- /KRS

Dato
19.06.2013

Adgang til å fravike den øvre grensen for voldsoffererstatning i særlige tilfeller, jf. voldsoffererstatningsloven § 11 første ledd annet punktum

Justis- og beredskapsdepartementet vil med dette gi instruks om anvendelsen av voldsoffererstatningsloven § 11 første ledd annet punktum.

1.1 Lovendringene

Voldsoffererstatningsloven § 11 første ledd ble endret ved Lovvedtak 49 (2011–2012) om endringer i voldsoffererstatningsloven og straffeprosessloven, jf. Innst. 219 L (2011–2012) og Prop. 65 L (2011–2012). Bestemmelsen trådte i kraft ved Kongelig resolusjon 30. mars 2012 og gjelder for de tilfeller der det søkes om voldsoffererstatning på grunn av handlinger som har funnet sted 1. januar 2011 eller senere.

§ 11 første ledd lyder etter lovendringene slik:

«For hvert enkelt skadetilfelle ytes det ikke høyere voldsoffererstatning enn 60 ganger grunnbeløpet i folketrygden, jf. folketrygdloven § 1-4. I særlige tilfeller kan den øvre grensen fravikes.»

I spesialmerknaden til bestemmelsen i Prop. 65 L (2011–2012) punkt 11.2 er dispensasjonsadgangen kommentert slik:

«Første ledd andre punktum fastsetter at den øvre grensen kan fravikes i særlige tilfeller. Med særlige tilfeller menes tilfeller der grensen på 60 G vil slå særlig urimelig ut. Bestemmelsen er ment som en sikkerhetsventil. Det kan være saker der erstatningsbeløpet er høyt fordi ofrene etterlater seg mange små barn. Videre kan unntakshjemmelen komme

Postadresse

Kontoradresse Telefon - sentralbord
Gullhaug Torg 4a 22 24 90 90
0484 Oslo Org. nr.: 972 417 831

Telefaks

Saksbehandler
Kari Stokke

til anvendelse når unge mennesker blir invalidiserte og varig uføre og får et ekstraordinært pleiebehov som det er særlig urimelig at de ikke får dekket. Dersom det foreligger grunn til å fravike den øvre grensen, skal erstatningsutbetalingen bare overstige 60 G i den grad kravet er beregnet ut fra en alminnelig levestandard. Erstatningskrav utover dette vil ikke bli dekket av voldsoffererstatningsordningen. Det innebærer at dersom offeret eller de etterlatte for eksempel har et erstatningskrav på 80 G, men 70 G er tilstrekkelig for å leve et liv med en alminnelig levestandard, vil voldsoffererstatningsmyndighetene kunne fravike grensen på 60 G, men likevel avkorte erstatningen og utbetale 70 G. Hjemmelen til å fravike den øvre grensen i særlige tilfeller skal være en snever unntaksregel. Det legges derfor til grunn at begrepet alminnelig levestandard tolkes strengt. Hva som ligger i begrepet vil variere over tid, og hvor mye som i den enkelte sak eventuelt kan dekkes over 60 G vil bero på en konkret vurdering.

Forslaget etablerer ikke et rettskrav på erstatning over 60 G. Voldsoffererstatningsmyndighetene har en skjønnsmessig adgang til å tilkjenne høyere erstatning. Om bakgrunnen for forslaget vises det til punkt 6.»

1.2 Når kommer unntaksregelen om «særlige tilfeller» til anvendelse?

Utmåling av voldsoffererstatning foretas i utgangspunktet etter reglene i skadeserstatningsloven og alminnelige erstatningsrettslige prinsipper, jf. voldsoffererstatningsloven kapittel 2 og Innst. O. nr. 46 (2000-2001) punkt 3.2. Erstatningen fastsettes hovedsakelig ut fra hvilket økonomisk tap offeret påføres som følge av skaden. Det skal i praksis svært mye til før noen får et erstatningskrav som overstiger 60 G.

Dersom et erstatningskrav overstiger 60 G, vil dette normalt skyldes at skadelidte hadde høy inntekt og/eller levestandard før skaden. Det anses ikke som et særlig tilfelle, og unntakshjemmelen kommer ikke til anvendelse. Erstatningsbeløpet blir da begrenset til 60 G.

Hvis unge mennesker blir tilnærmet 100 prosent invalidiserte og varig uføre, vil de imidlertid kunne få erstatningskrav over 60 G også der dette er beregnet ut fra en alminnelig levestandard. Dette kan skyldes at de får et høyt tap av fremtidig inntekt (fordi de er unge og taper mange års inntekt), stort pleiebehov og høye utgifter til ombygning av bolig. I slike tilfeller kan det være særlig urimelig om tapet ikke dekkes, og unntaksbestemmelsen kan komme til anvendelse.

Voldsoffererstatningsmyndighetene vil da kunne utbetale mer enn 60 G i erstatning.

1.3 Erstatningsutbetalinger i saker der den øvre grensen for voldsoffererstatning kan fravikes

Dersom det foreligger særlige tilfeller slik at voldsoffererstatningsmyndighetene kan utbetale mer enn 60 G i erstatning, skal utbetaling bare overstige 60 G i den grad kravet

er beregnet ut fra en alminnelig levestandard. Er den beregnede erstatningssummen høyere enn hva som er nødvendig for å leve et liv med en alminnelig levestandard, vil den bli avkortet. Det avgjørende for om beløpet skal avkortes, blir dermed hva som anses å være beregnet ut fra en alminnelig levestandard.

1.3.1 Når kan erstatningskravet anses å være beregnet ut fra en alminnelig levestandard?

1.3.1.1 Erstatning for fremtidig erverv

Det følger av alminnelige erstatningsrettslige regler at tap i fremtidig erverv normalt beregnes med utgangspunkt i inntekten skadelidte hadde før skaden (faktisk inntekt). Dersom inntekten tapet beregnes ut fra ligger over ti prosent over gjennomsnittlig lønn for samme år for samme aldersgruppe i Norge, antar departementet at den er høyere enn det som skal til for å ha en alminnelig levestandard. Erstatning for den delen av lønnen som overstiger gjennomsnittslønnen som nevnt med ti prosent påslag, vil derfor ikke bli dekket i den grad det samlede voldsoffererstatningsbeløpet overskrider 60 G.

Ved beregning av tap i fremtidig erverv for personer under utdanning skal det etter alminnelige erstatningsrettslige regler tas utgangspunkt i hva skadelidte mest sannsynlig ville fått som yrke og hvor mye vedkommende da ville tjent. Heller ikke i disse tilfellene vil erstatning for den delen av inntekten som overstiger ti prosent over gjennomsnittlig lønn for samme år og samme aldersgruppe i Norge bli dekket dersom, eller i den grad, det samlede voldsoffererstatningskravet overstiger 60 G.

Barn under 16 år får erstatning for tap i fremtidig erverv og menerstatning etter standardiserte satser, jf. voldsoffererstatningsloven § 4 andre ledd, jf. skadeserstatningsloven § 3-2 a. De kan få opptil 40 G for disse postene samlet. Når erstatning for lidt skade, erstatning for fremtidige utgifter og oppreisning legges til, kan det samlede kravet overstige 60 G. Et offer vil for eksempel i helt spesielle tilfeller kunne få pleieutgifter som overstiger 20 G. Dersom det er grunnlag for å fravike den øvre grensen, vil den standardiserte delen av erstatningen anses beregnet ut fra en alminnelig levestandard og ikke bli avkortet.

1.3.1.2 Erstatning for ombygningskostnader

For tap knyttet til ombygningskostnader må det normalt legges til grunn at primærbolig endres slik at skadelidte kan fortsette å bo i sin egen bolig. Her må det imidlertid gjøres en konkret vurdering ut fra hvor stor boligen er og hvor mye det vil koste å bygge den om. Det må også legges vekt på hvor viktig det er for skadelidte å kunne bli boende i sitt hjem. Dersom vedkommende hadde to boliger, for eksempel fordi skadelidte er mindreårig og bor vekselvis hos mor og far, vil det unntaksvis kunne aksepteres å dekke utgifter til å bygge om begge disse boligene. Tilsvarende vil man kunne dekke utgifter til å bygge om flere fremtidige boliger dersom skadelidte er

mindreårig og vil måtte flytte i løpet av livet. Utgifter til å bygge om hytte kan vanskelig anses for utgifter til alminnelig levestandard. Det bemerkes at en del ombygningskostnader vil bli dekket av NAV, og at disse tilskuddene vil komme til fradrag fra voldsoffererstatningen.

1.3.1.3 Erstatning for utgifter til pleie

For dekning av utgifter til pleie vil voldsoffererstatningsmyndighetene også måtte foreta en konkret vurdering. Dersom skadelidte før skaden hadde et svært høyt aktivitetsnivå, og etter skaden vil ha særlig stort behov for pleie for å kunne opprettholde aktivitetsnivået, vil vedkommende ikke kunne forvente å få dekket alle disse utgiftene. Skadelidte vil da måtte akseptere at bare deler av pleieutgiftene dekkes dersom erstatningskravet overstiger 60 G. Også her vil utgifter som dekkes av NAV, komme til fradrag i voldsoffererstatningen.

Med hilsen



Håvard Bekkelund
ekspedisjonssjef



Kari Stokke
rådgiver